

Izšla 10. in 25. dne v mesecu.

Depisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni s
štampiljko dot. organizacije.

Štane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
polletno Din 48.—, Za čla-
ne izvod Din 1.—.

Oglasil po ceniku.
Rekopisi se ne vračajo.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, poštni predal 290.

Cekovni račun št. 13.562,
Telefon Interurban št. 3478.

Novoizvoljeni delavski parlament

Skupščina Delavske zbornice v Ljubljani — Izvolitev nove uprave in novega predsedništva — Važna življenjska vprašanja delavskega razreda pred skupščino — Apetiti nacijev

V nedeljo, dne 10. t. m. se je prvič sestala novoizvoljena skupščina Delavske zbornice v Ljubljani. Skupščino je otvoril s. Čobal, nakar je bila izvoljena verifikacijska komisija, v katero sta bila izvoljena za marksistični klub s. Jakomin in Bricelj, ter dva člana narodnega in en član kršč.-soc. kluba. Za začasnega predsednika skupščine je bil izvoljen s. Sedej z dvema prisodnikoma in zapisnikarjem. Skupščini je prisostvoval tudi zastopnik ministrstva socialne politike dr. Karlin.

Med tem, ko se je verifikacijska komisija podala na delo, je podal k 3. točki dnevnega reda s. Uratnik poročilo

o aktualnih socialno-političnih nalogah zbornice.

V svojem referatu se je podrobno bavil z najbolj perečimi vprašanji, ki se tičejo delavstva. Govoril je o gospodarski krizi in njenih katastrofalnih posledicah za delavski razred, o brezposelnosti, o obupu in grozi, ki vladata v trboveljskih revirjih, kjer so tekom letošnjega leta padle n. pr. mezde za okrog 11 milijonov dinarjev itd. S. Uratnik se je dalje bavil z brezposelnimi podporami, gospodarstvom javne borze dela, ki zbira v času, ko strada ogromno brezposelnih, prihranke in rezerve. Četudi je javna borza dela dobila preodkaz pred kratkim večji znesek, se ta ne sme porabiti za podpore, ker ni za to potrebnega dovoljenja.

Najhuje so radi tega postopka prizadeti sezonski delavci (stavbinci), od katerih javna borza dela pobira prispevke, ne da bi jim za to nudila pripadajočo podporo. »Strokovna komisija za Slovenijo« je dala »Delavski zbornici« na razpolago obsežno statistično gradivo o razmerah v obratih in tovarnah naše banovine, ki priča, da so delavske mezde v vseh strokah prav posebno pa še v tekstilni in gradbeni stroki padle tako nizko, da se s temi mezdami ne da več izhajati.

Med tem, ko to stanje ruši kupno moč prebivalstva je ugotovljeno, da se je n. pr. v 24 anketiranih podjetjih vršilo nadurno delo. Ponekod se zaposluje na par pomočnikov do 20 vajencev. Še vedno se krši 8-urni delovni čas. V nekaterih obratih, zlasti pa v pekarnah, se vrši nočno delo, ki se mora omejiti in odpraviti in to z uredbo, ki bo enotna za vso banovino.

Z vso vneto se je treba lotiti vprašanja

uvedbe zavarovanja za starost in onemoglost. Posebno pažnjo je treba posvetiti stremljenju, ki gre za tem, da bi se spremenil obrtni zakon, torej delovno pravo. Delavska zbornica je stavila tudi primerne predloge za zaščito nameščencev na gozdnih posestvih in veleposestvih. Taksi zakon se mora spremeniti v pogledu pobiranja taks od nameščena nameščencev. Takse se je pričelo pobirati za pet let nazaj.

Mezdna posredovanja zavzamejo vedno večji obseg.

Delavska zbornica bo morala nuditi predvsem zaščito delavskim zaupnikom, ker brez dobrih zaupnikov ni socialne zaščite. Referat pravna zaščita narašča pri zbornici dan za dnem in je potreben izgraditve. Končno je referent izrazil željo, da bi nova zbornica postala s sodelovanjem to, kar mora biti: Izraz hotenja in stremljenja našega delavstva in nameščenstva.

Referent je žel za svoja izvajanja dolgotrajno odobravanje, nakar se je razvila debata, v katero so posegli številni delegati. S. Petejan je opozoril, da mora zbornica posvetiti posebno pažnjo vprašanju delovnega časa v trgovinah in pisarnah ter strogemu izvajanju obrtnega zakona, ki je doslej ostal samo na papirju. S. Arh je govoril o bednostnem fondu, ki ga morajo plačevati tudi rudarji, ki zaslužijo v najboljšem slučaju po odbitku Din 380.—.

Ostro je grajal nekatere rudnike, ki po pol leta dolgujejo mezdo svojim delavcem.

Kolektivne pogodbe se izigravajo,

zato se mora zbornica zavzeti za uvedbo zakona v zaščito minimalne mezde. V tem pogledu je govornik stavil v imenu marksističnega kluba konkretni predlog. Govorili so še s. Murn iz Trbovelj, dr. Bohinc, tajnik Rozman in drugi.

O proračunu je podal poročilo s. Čelešnik, v imenu finančne kontrole pa s. Ošlak. Opoldne je bila seja prekinjena in se je nadaljevala ob pol 14. uri.

Verifikacija mandatov.

V imenu verifikacijskega odbora je podal poročilo s. Jakomin. Komisija je pregledala pritožbe in material zlasti iz Maribora in Trbovelj, kjer so se vršila nasilja pred volišči in nerednosti na voliščih.

V imenu marksističnega kluba je govoril kot prvi s. Petejan, ki je naglašal, da so svobodne strokovne organizacije zahtevale tajne volitve v Delavsko zbornico, kjer bi naj prišla

volja delavstva do svobodnega izraza.

Toda to se ni zgodilo!

Prečital je poziv podjetnikom, ki ga je objavil »Mariborski Večernik«, dalje razne okrožnice delodajalcev, ki so bile nalepljene v nekaterih tovarniških obratih in v katerih se je grozilo, da bo vodstvo tovarne smatralo delavce, ki bodo volili rdeče, za protidržavne in da bodo odpušteni iz službe, oziroma da se jim bo znižala plača itd. Meščansko časopisje je pozivalo delodajalce, da naj skrbijo, da bo Delavska zbornica v »plavih«, torej ta pravih rokah, ker je to važen interes delodajalcev.

Kranjski »Triglav« je v svoji povolilni številki naravnost zapisal:

Vse graje vredno je, da so pokazali v splošnem delodajalci, podjetja in občinstvo za stanovske volitve svojih uslužbencev mnogo premalo interesa in zanimanja. Ne smelo bi biti delodajalci vseeno, v katere skupine so razpredeljeni njihovi uslužbenci. Glavna borba rdeče skupine je naperjena proti delodajalce . . . itd. Govor s. Petejana je bil spremljan z burnim pritjevanjem, v vrstah nacionalnih pa je bilo opažati nervoznost in pobitost.

Ko je s. Petejan končal svoj govor, v dvorani ni hotelo pojenjati odobravanje. Nato je govoril s. Murn iz Trbovelj, ki je stavil vprašanje, zakaj so se volitve v Trbovljah opoldne prekinile, vrata pa ne zaklenile, dočim je orožnik pred vrati izjavil, da ima nalog vzdrževati mir in red.

Za klub krščanskih socialcev je govoril delegat Žužek, ki je istotako grajal postopanje »plavih« pri teh volitvah.

Za narodni klub je nato govoril dr. Bohinc, kateremu pa se ni posrečilo, da bi omilil očitke, ki so padli na račun »plavih«.

S. Arh je v imenu marksističnih rudarskih delegatov izjavil, da ne more glasovati za overovljenje mandatov,

Kot poslednji govornik je skušal v imenu kluba »narodnih« delegat Kosem omiliti očitke, ki so bili iznešeni na račun plavih. Kakor že poprej, so se tudi med govorom Kosma medklici stopnjevali in so kakor bič padali po »plavih«. Val ogorčenja pa je govornik izzval z izjavo, da je ponosen, da je »plave« podpirala v volilnem boju vsa nacionalna javnost.

Slišali so se medklici:

Ta nacionalna javnost so delodajalci. Izvolili so vas delodajalci,

tudi nemški delodajalci so vam pomagali. In, mimogrede omenjeno, je Kosem tudi funkcionar Saveza grafičarjev ljubljanske podružnice in ni čuda, da je v tem ljubljanskem Savezu takšna delavska (da ne rečemo razredna) zavest, ki je vse nekaj drugega kakor razredna.

Delegat Kosem je govoril še nekaj časa, nihče pa ni več razumel njegovega izvajanja. Končno je izjavil zastopnik marksističnega kluba, da bo njegov klub pristal na overovljenje mandatov, ker hoče s tem omogočiti, da pride zbornica čim prej do dela in da se ne bo potrošilo težko prisluženega delavskega denarja za nove volitve. Ob vzdržanju rudarske delegacije so bili nato proti dvema glasovoma mandati overovljeni.

Sledile so

volitve upravnega in finančnega odbora.

Marksistični klub je izvolil v upravni odbor s. Čobala, s. Bestera, s. Jakomina, s. Sedeja, s. Čelešnika; za namestnike s. Arha, s. Camernika, s. Sveteka, s. Bricelja in s. Prezlja. V kontrolo s. Petejana, kot namestnika s. Jelena. Narodni klub je izvolil v upravo delegate: Juvana, Zemljiča, dr. Bohinca in Kosema; v kontrolo delegata Štruca; kršč. socialni klub pa Žužeka, Režeka in Lombardo, v kontrolo Rozmana. Za tajnika zbornice je bil izvoljen s. Filip Uratnik.

Nato je bil sprejet proračun zbornice, pri čemur so narodni glasovali za svoj predlog.

Skupščina je zaključila svoje delo ob pol 18. uri. Ves čas so razpravam prisostvovali številni delavci, ki so z velikim zanimanjem sledili poteku seje.

Petnajst let

Petnajst let je, odkar je odšel Ivan Cankar. Klaverna je bila doba, v kateri je živel in pisal. Takrat se je javno življenje izčrpavalo v protifarški gonji, v puhlem rodoljubarstvu in hejslovanstvu in tudi — v čednosti in hinavščini. Bila je to nenavadna mlakuža. Imenoval je to mlakužo »Dolino Šentflorijansko«.

Petnajst let je po njegovi smrti. A marsikaj se ponavlja in to še z večjo mlakužnostjo. Hinavščina, ki se oblači v gromoviti nacijonalizem, je večja kakor takrat, ko je pisal Ivan Cankar. Vsi si sedaj svoje Ivana

Naj bo Novo leto v strokovnem pokretu novi dvig proletarske duševnosti in solidarne strnjnosti vseh nas, ki smo ponižani

Ta klic bodi pozdrav vsem sodružicam in sodrugom od
Uredništva in uprave Strokovne komisije
»DELAVCA« za Slovenijo

Naš tisk naj bo v Novem letu krik orjaka, ki bo klical iz vsake delavske hiše našo proletarsko zavest in solidarnost. Zato bodite vsi z Novim letom naročniki »Delavske politike«

Proslavite 15. obletnico smrti Ivana Cankarja s tem, da postanete vsi, ki še niste, člani Cankarjeve družbe. In naj bodo že letošnje lepe 4 knjige Vaš sostanovalec in prijatelj

Trd bodi, neizprosen sodrug, jeklen, posebno ko braniš pravice delavskega razreda

(Prosto po Jurčiču)

Cankarja. Časi so ga takrat zanemarjali in se ga izogibali.

V mraku današnjih dni je delavstvo počastilo njegov spomin s svojo »Cankarjevo družbo«. Njegove ostre besede, uporna, zasmehujoča in obtožujoča Cankarjeva beseda ni

bila povolji takratnim oblastnikom in prebivalcem »Doline Šentflorijanske«. Knjige »Cankarjeve družbe« tudi niso po godu današnjim o

prebivalcem »Doline Šentflorijanske«. Takrat so bili Cankarjevi spisi nesprejemljivi, danes so knjige

»Cankarjeve družbe« tej gospodi tudi nesprejemljive.

A vendar vkljub vsemu gre delavstvo svojo pot in »Cankarjeva družba« je živ spomenik, ki ga mu je postavilo delavstvo.

V »Hlapcu Jerneju in njegovi pravici« govori, kar govori in zahteva delavec še danes:

»Štirideset let sem delal, postavil sem hišo, s svojim potom sem poenožil polje in senožet: Čegav je dom? . . . Če tam poklekneš, natanko pogledaš, pa boš videl, da je to moje, spoznal boš na vsem tem moje kri.«

In ta zahteva delavstva, da se mu prizna njegovo delo, da se mu da starostno zavarovanje, je silna in se mora prej ali slej uresničiti. Ker če ne, je rekel »Hlapec Jernej« — Ivan Cankar:

»Bog je poslal pravico na svet, jaz sem slišal njegovo besedo, pa napravim po njegovi zapovedi!«

Ivan Cankar je govoril in še govori z besedami, ki prodirajo v dušo:

»Videl sem krivico in sem z veliko gesto protestiral proti krivici; videl sem smešnost in sem pokazal nanjo z glasnim smehom, da bi jo ljudje spoznali, in videl sem, že takrat sem videl češčene požrtvovalne rodoljube. In jaz, na vekomaj osramočen don Quijote, sem mislil, da bodo ljudje slišali mojo besedo in jo bodo razumeli. Toda niso je slišali in je niso razumeli, zakaj mislilim so, da sem literat. In zato so oznanjali, da sem povedal jako lepo, da je moj jezik prijeten in blagovnočen, niso pa oznanili, kaj sem povedal. Razodeli so besede, zamolčali so misel . . .«

(Iz »Kranjane kobile«.)

»Ali ura pride nekoč, ko bo odprla srca topel pomladanski veter, ko si bodo obrzi enaki v veselju, ne v bridkosti, ko se bodo ljudje pozdravljali s cvetljenjem ovenčani in z glorio ljubezni. »Kako je tebi, brat moj, ki si mi bil brat v bolešči? ... »Morda jih bo še nekaj, vsaj nekaj, ki bodo dočakali tisto blagoslovljeno uro. O, da bi bila med njimi tudi ti in jaz!

Trdna je moja vera, da napoči zarja tistega dne, ko naša kultura ne bo več krizantema siromakova, temveč bogastvo bogatega ...

Kadar napoči tisti dan, bo prerojeni narod pobral iz blata pohojeno ubogo krizantema siromakova, temveč bogastvom spoštovanjem za spomin na grenkolepo preteklost. — Na enem ti-

stih tenkih belih lističev bo napisano moje ime.«

(Iz »Bele krizanteme«.)

Delavstvo se spominja Ivana Cankarja ne samo ob 15letnici njegove smrti, nego vedno in povsod. A ob 15letnici se ga še posebno spominja in prireja prosvetne večere v spomin Ivana Cankarja, kjer se recitirajo njegovi spisi in igrajo njegove drame. Tudi ljubljansko delavstvo bo imelo Cankarjev večer 13. januarja 1934, ker mu ga v decembru letos iz ne od njega odvisnih prilik ni bilo mogoče.

Slava Ivanu Cankarju!

Premagajte nasprotnika!

Povolilna bitka naših strokovnih organizacij se bje na vseh koncih in krajih. Globoko razočarani delavci in nameščenci so začeli v skupinah odpovedovati nasprotno liste. Skupina ljubljanskih kovinarjev — pravi jekleni fantje, kakor si jih želimo v pokretu stotisoče — je korporativno odpovedalo nek ljublj. dnevnik z jasno utemeljitvijo, da je pisal proti nam. Vsi fantje so se naročili na »Delavsko Politiko« in točno plačali naročnino. Sploh so kovinarji v tej borbi vodilni, sledijo jim rudarji, splošna delavska zveza, monopolci, mizarji in vsi drugi.

V Mariboru so na redakcijo nekega lista grmeli protesti vsled njegovega pisanja za nasprotno listo. Redakcija se jih je otrsala, naročniki pa so izostali in sedaj čitajo »Delavsko Politiko«.

Udarite nasprotnika tam, kjer je najbolj občutljiv. Naše delavstvo nasprotnika vzdržuje s svojo naročnino. Ono si redi gada na lastnih prsih, zato da mu ta nasprotnik ob prvi priliki pade v hrbet s svojim časopisjem.

Z Jesenic, Trbovelj, Celja, Hrastnika, Ptuja in vseh krajev, kjerkoli smo dobili pri zadnjih volitvah večje število glasov, se oglašajo zaupniki,

oglašajo se naročniki. Sodrugi, ki so dobivali list na ogled, nakazujejo naročnino, da po svoji pomagajo voditi borbo proti jakemu nasprotniku, ki nas je s svojim časopisjem — čeprav na volilno soboto porazno tepen — v nedeljo z obrtniški glasovi iznenadil.

Božični prazniki bodo v delavskih hišah kopica revščine, obupa in razočaranja. Te praznike morate porabiti za pridobivanje naročnikov »Delavske Politike«, da vam nalije poguma in novih upov za boljšo bodočnost. V najkrajšem času bo »Delavska Politika« izhajala že trikrat tedensko, če boste storili svojo dolžnost in ji pridobili dovolj novih naročnikov. Stala bo le 2 Din več in v njej boste čitali tudi tiste novice, ki jih sedaj iščete po meščanskih listih.

Če boste dovolj zavihali rokave in nabrali toliko naročnikov, kakor to odgovarja naši moči in udarni sili naših organizacij, pa postane lahko tudi dnevnik.

Pokažite, da ste zreli tudi za tako borbo in preženite pritajenega nasprotnika iz Vaših stanovanj. To bo naš najlepši Božič in naše najbolj srečno Novo leto!

Konstituiranje Delavske zbornice

v Ljubljani

Narodni klub je zapustil sejo — Upravni odbor nadaljuje svoje delo

Dne 14. decembra 1933 se je vršila prva seja novoizvoljenega upravnega odbora in finančne kontrole Delavske zbornice ob navzočnosti zastopnika g. ministra za socialno politiko dr. Karlina. Prvo seja je otvoril začasni predsednik s. Sedej, nakar so vsi člani položili podpisano prisego.

Pri prvi točki dnevnega reda je v

imenu naših članov upravnega odbora staval s. Čelešnik sledeči predlog za spremembo sedanjih pravil in volitev predsedstva.

Predsedstvo v DZ obstoji iz 5 članov: predsednika, podpredsednika, blagajnika in dveh članov, ki ju izvoli v predsedstvo upravni odbor.

Predsednik in blagajnik naj pripadata klubu Strokovne komisije;

podpredsednik (nameščeneec) in en član Narodnemu klubu; en član pa klubu Jugoslovanske strokovne zveze.

V imenu Narodnega kluba je g. Kosem predlagal, da naj se prepusti klubu mesto podpredsednika in blagajnika.

Ker je s. Čelešnik ta predlog odklonil, je Narodni klub na predlog g. Kosama, tistega, ki je na skupščini odkrito priznal, da je »ponosen«, da so plave podpirali tudi delodajalci, zapustil sejo upravnega odbora.

Po odhodu narodnih se je seja nemoteno nadaljevala in prišla k volitvi predsedstva. Za predsednika je bil soglasno izvoljen dosedanji predsednik s. Čobal. Ker pa se je s. Čobal zahvalil za zaupano mu mesto, je s. Čelešnik orisal vse dosedanje nemurno in požrtvovalno delo s. Čobala za DZ in za delavski razred ter se mu za to delo najlepše zahvalil, z željo, da naj tudi nadalje kot član uprave DZ da na razpolago svoja bogata izkustva. Isto je za krščansko-socialni klub ponovil g. Lombardo.

Nato je bil soglasno izvoljen za predsednika s. Sedej Lojze, za blagajnika pa s. Čelešnik. Od krščansko-socialnega kluba je bil v predsedstvo izvoljen g. Lombardo. Mesto podpredsednika in še enega člana predsedstva je ostalo prazno, ker je bil upravni odbor prepričan, da je bil sklep Narodnega kluba nepremišljen in prenačljjen.

Po končani seji upravnega odbora se je vršilo konstituiranje finančne kontrole ob navzočnosti člana Narodnega kluba g. Štruca ter je bil za predsednika soglasno izvoljen s. Petejan iz Maribora.

Iz zgoraj opisanega poteka se je razvidno, da je »Narodni klub« hotel izsiliti večje zastopstvo v upravnem odboru kot pa mu pripada. (Saj ima le samo 15 delavskih zastopnikov, ostalih 6 je nameščenskih.) Ponudeni sta mu bili dve mesti ali 40 odstotkov vseh za razdelitev v pošteve prihajajočih mest, dočim ima v plenumu le 35 odstotkov vseh man-

datov. Stvarno ta klub ni bil upravičen staviti večjih zahtev, ampak bi bil moral sprejeti to, kar se mu je dalo.

Če gospodom, ki odločajo o zadržanju kluba, ni za stvarno delo, potem je njihovo zadržanje umljivo. To je politika opozicije za vsako cenno. V nasprotnem slučaju pa moramo reči, da morejo tako nastopati le ljudje, ki nimajo nobenega kriterija in ki jim je interes delavstva res samo krinka.

Delegacija razrednih strokovnih organizacij se seveda ni mogla in tudi ne bo mogla ozirati na tiste, ki s svojim početjem ovirajo delo, ampak bo morala uravnati svoje zadržanje tako, kakor ji to narekujejo življenski interesi delavstva. Kdor bo za tako sodelovanje, je dobrodošel, kdor se mu bo odtegoval, bo nosil tudi odgovornost.

»Jutro«, kajpada, je drugo jutro napisalo z debelimi črkami:

»Ker socialisti niso ustregli zahtevi Narodnega kluba po zastopstvu, ki bi bilo v skladu z volilnimi rezultati, je klub zapustil sejo.«

In prav so imeli socialisti, je rekla vsa poštena javnost.

Kakšna je resnica?

Cicibambuli pravijo, da imajo 21 delegatov v Delavski zbornici. A njihova okrožnica, ki jo je podpisal glavni agitacijski odbor nacionalnih list in se tam bleščijo imena Rudolf Juvan, Dr. Janko Köstl, Dr. Marjan Zajec in Vladimir Vrančič, je povdarila med drugimi tudi to-le:

»Vse napredni časopisi bodo v tem tednu pisali o volitvah in dajali navodila. Posebno opozarjamo na »Jutro«, »Slovenski Narod«, in v mariborski oblasti na »Borbo«. Pazljivo sledite navodilom v teh listih in se po njih ravnaite.«

A ti »napredni« listi so, kakor ve ves svet, meščanski, kapitalistični.

Torej čigavih je tistih 21 mandatov? Delavskih ali od meščansko-kapitalističnega terorja prisiljenih delavsko-nameščenskih? In še bi, v ožgled te resnice in dejstva, radi imeli blagajnika v Delavski zbornici.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Zahvala. Ob nenadni izgubi našega draga Vikota se prsrčno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ali nam drugače olajšali te težke trenutke. Posebej se zahvaljujemo še godbi SMRJ, pevčemu »Svobode« z Javornika, celotnemu članstvu »Enakosti« z Jesenic in vsem ostalim znancem in prijateljem pokojnika, ki so ga v tako lepem številu spremili na zadnji poti.

Rodbina Korenova.

RUDARJI.

Bednostni sklad in rudarji.

Že večkrat smo z besedo in pisanjem pred našo javnostjo, kakor pred merodajnimi činitelji obrazložili nepravilen način pobiranja prispevkov za ta sklad.

Ravno za rudarje se je šlo, ko se je razmišljalo, kje dobiti sredstva za njim v od pomoč. Dolgo se je o tem razmišljalo in končno spravilo ta sklad v življenje. Pri

JANEZ SAMOJOV:

Očka, pripoveduj mi pravljico

Na okno skromne sobice, zakrpane s časopisnim papirjem, je risala zima rože, vodeno-barvne, z belim srezem plastnično začrtane; zakaj zunaj je ležal droben, škripajoči sneg. Morda je hotela s svojimi zimskimi rožami razvedriti prebivalce v sobici, jih pozdraviti in jim voščiti prijetnejši večer od odhajajočega dneva.

Zaduhel hlad je ležal v sobici, zakaj kuriva ni bilo. In tisto malo, kar ga je zgorelo, je samo za spoznanje omehčalo trdi, mrzel vzduh v sobici. Dve svečki, ki sta goreli, postavljeni na mizi, sta delali samo iluzijo tople sobe. Elektrike sobica ni imela. Elektrika zahteva denarja,

A to ni za dninarja. Danes je delal; tam na cesti je razgrinjal gramoz. Dinar 50 par na uro so mu plačali za tisto delo. A bilo ga je samo za šest ur. Včeraj in predvčeršnjim ni nič zaslužil. Tisti namreč, ki dajejo delo, mu ga niso dali. Sinček je moral biti lačen.

Nocoj je sveti večer. Dve svečki naj gorita danes mesto običajne ene, da bo somrak v sobici prijaznejši, da bo sinčku toplejše. Samo enkrat v letu je sveti večer, simbol vračajočih se mladih, lepših in toplejših dni. Plamenčka na sveči sta tiho plapolala. Prazna skleda stoji tam na mizi. Ne, ni prazna. Krompirjevi olupki so v njej, sila tenki kakor cigaretni papir. Iz treh krompirjev so tisti olupki; dva je snedel sinček, enega očka, dninar.

Sinček se je stisnil k očetju. Molče gledata tisto tiho plapolanje sveč, kakor bi poslušala njih

skrivnostno pripovedovanje o kemičnem spremenjanju materije, ko se atomi sproščajo od molekul in lete neznano kam, da zopet iščejo novega spoja, da zopet ustvarijo nove oblike.

Groteskno-pravljichen je bil somrak v sobici. Plamenčka na dveh svečkah sta se zdela, kakor od nekod, kjer je toplo, zablodivša zublja.

Sinček je dvignil glavo k očetju, ga pogledal in tiho zaprosil:

»Očka, pripoveduj mi pravljico!«

Očka, dninar, se je nasmehnil z ustnicami. Pobožal je sinčka po laseh, z očetovsko nežnostjo mu je popravil s čela lase, mu jih nekoliko uravnal in rekel:

»Dobro, Tonček! — Pripovedoval ti bom pravljico.«

In ko je to izrekel, je stisnil nehoče sinčka še tesneje k sebi, kakor da ga hoče ogreti ter začel rahlo, podobno plamenčku na sveči, pripovedovati:

— Bila je nekoč velika, mogočna dežela. Od vzhoda do zahoda jo je obsevalo sonce. Reke njene so tekle v morja na severu, tekle so tudi v morja na jugu. Ljudje sami pa so bili kakor otroci. Kdor je več ali kdor je manj, niso poznali in nobeden iz tisočetisočeri, ki so prebivali v tej deželi, ni imel več kakor drugi in vsakdo se je štel drugemu enak in vsakega je imel za sebi enakega.

Kraljeval je v tej deželi moder kralj Gammasi-Byz, z imenom Mi. Velik je bil po svoji modrosti in dober po svoji človekoljubnosti. Pisal je svojemu ljudstvu postave, ki so oznanjale, da mora vsak spoštovati in ceniti svojega sočloveka kakor samega sebe. »Zakaj,« je stalo pisano v tistih postavah, »če žališ ali podcenjuješ kateregakoli iz tisočetisočeri, ki so v tej deželi, žališ in podcenjuješ samega sebe. In kdo je, ki bi hotel žaliti in podcenjevati samega sebe.«

(Dalje prihodnjič.)

Sodrug!

KUPIJTE IN ZAHTEVAJTE POVSOD KRUH IN PECIVO IZ
PRVE DELAVSKE PEKARNE V LJUBLJANI
POSTOJNSKA ULICA 11, DESNO. TELEFON 31-71.

Sodružice!

tem se je pa zgodilo, kar smo najmanj pričakovali, da morajo tudi rudarji sami prispevati v ta sklad.

Torej tisti delavci, ki so danes pod težo neurejenih gospodarskih razmer primorani, da trkajo na javno dobročutnost, tisti delavci še naj sami soprispevajo k temu, če hočejo da bodo kaj dobili. Ali ne bi bilo potem bolj pravilno, da bi se sploh ta sklad ne ustanovil?

In krona vseh krivic, ki se s tem skladom gode rudarjem in ostalemu delavstvu je ta, da se sredstva tega fonda po večini uporabljajo tam, kjer se ni nič prispevalo in tja pa, odkoder se glavni vir teh dohodkov zbira, tja pa pride jako malo nazaj.

Zato lahko mirno rečemo, da v interesu vsega delavstva in predvsem še rudarjev zahtevamo, da se ta Bednostni sklad sploh odpravi in mesto njega IZPOPOLNI BREZPOSELNO ZAVAROVANJE DELAVSTVA tako, da ne bo treba brezposelnim od lakote umirati in prispevati pa morajo v to zavarovanje predvsem tisti, kateri podpre iz tega zavarovanja ne rabijo.

To pa ni lepo od Angležev!

Kršitev kolektivne pogodbe v Mežici

Pri svinčenem rudniku v Mežici se v žerjavu nahaja žična železnica, po kateri se prevaža ruda. Tu so bile vedno zaposlene ženske z plačo 33 Din na storjeni šihit glasom pogodbe z dne 4. aprila 1929.

To pa družbi ni ugajalo, ker je računala, da bi možka delovna sila za to plačo vršila večjo storitev. Zrabljajoč gospodarsko krizo v prejšnjih letih je družba večje število delavstva reducirala. Ko je pa videla, da ima dovolj brezposelnih možkih na razpolago, ki niso mogli nikjer dela dobiti, jih je začela nazaj v delo sprejemati in ženske pa reducirati. Da se pa zavaruje, da ne bodo ti prejšnji njeni delavci zahtevali svoje prejšnje kategorijske mezde, oziroma da ne bodo zahtevali vsaj one mezdne kategorije, pod katero spada delo možkih pri tej žičnici, in sicer po pogodbi najmanj 45 Din na storjeni šihit, je dala vsakemu na novo sprejetemu delavcu v podpis pogodbo sledeče vsebine:

Pogodba.

Podpisani N. N. se zahvaljujem generalnemu ravnateljstvu rudnika za ponovni sprejem v delo. Izjavljam pravno veljavno, da odstopam ob službene pogodbe, katera velja za drugo delavstvo v toliko, da se me bo sprejelo le za plačo 33 Din, kakor jo imajo ženske ter da bom pri delu istotako nadomeščal eno žensko moč.

Žerjav, dne . . . (datum različen).

Podpis priče: Podpis delavca:

Teh delavcev, ki so to sramotno pogodbo v svojem obupu za boril kruh podpisali, je do danes 12.

Mi se za danes vsakega nadaljnjega komentarja vzdržimo, ker bomo poskrbeli, da se ta groba kršitev obstoječe pogodbe sreča z čl. 902 odst. 3. obrtnega zakona. Če smo to javno približili, smo to storili radi tega, da vsa naša javnost vidi visoko etično moralo kapitalizma, pa bilo kateregakoli narodnostnega izvora.

Naj se da rudarjem kar jim gre, a ne — miložično!

Rudarji prosijo za nabavni prispevek

Čudna je logika današnje družbe. V revirjih Trboveljske prem. družbe, kjer je največ brezposelnih, vlada še med zaposlenimi strašna beda vsled večletnega praznovanja šihitov, se trudijo razni akcijski odbori, kako bi se moglo tej bedi od pomoči. Res prav človekoljubno in zelo potrebno je to delo.

Vendar praviloma bi moralo delo delavca nositi tak donos, da bi mu ne bilo

treba pomanjkanja trpeti, četudi mora praznovati. Zakaj, če se gre tu samo iz gospodarskega, da ne govorimo iz socialnega stališča, potem je delavec ravno tako upravičen, da je njegova bilanca za njegov trud in delo ravno tako aktivna, kakor se zato podjetnik trudi.

Zato je danes, ko vlada najtežja beda med rudarji, ko so predvsem njih družine vsled ostre zime najhujše prizadete in to v času, ko se z vseh strani apelira na javnost za milodare, naravnost dolžnost Trboveljske prem. družbe, da opravičeni prošnji po nabavnem prispevku svojim rudarjem ustreže.

Žerjav pri črni.

Smrtna nesreča

Dne 18. m. m. je postal žrtev dela naš S. Rozman Ivan, kovač pri žični železnici. S. Rozman je veljal v obratu kot vesten in marljiv delavec in je opravljal kakor vedno kovaška dela. Usodnega dne pa je bil dodeljen k tesarskemu delu, kjer je bilo potrebno dvigniti varnostni most nad prehodom žične železnice, ki vodi do delavnice in izbiralnice. Pri tem delu mu je pomagal njegov sodelavec in ko sta bila sredi dela, se je nenadoma zrušilo vso leseno tramovje in pokopalo S. Rozmana podse, da je v nekaj trenutkih izdihnil na mestu, dočim je njegov sodelavec dobil lažje poškodbe.

Sedaj pa stoji tam nov varnostni most, samo da je morala pasti žrtev dela. Le srečnemu naključju je pripisati, da nimamo več smrtnih žrtev, kajti zadnje čase se pri nas ne sliši drugega kakor štedenja in pa nikoli zadostna storitev.

Niegovi ženi in ostalim izrekamo naše najiskrenejše sožalje.

Zagorje ob Savi. Strašna beda, ki razsaja med našimi številnimi brezposelnimi, prihaja predvsem sedaj v zimi do izraza. Tako je sam meščanski list »Jutro« moral prineseti poročilo, da je neki brezposelni delavec na Lokah vsled pomanjkanja umrl. Vendar, reči se mora, da vsa zagorska in okoliška javnost sočustvuje s temi nesrečniki. Tako bo »Društvo za varstvo otrok« letos obdarilo 152 šoloobveznih otrok z močnimi čevlji. — Nadalje se je ustanovil odbor za oskrbo brezposelnih. Ta odbor si je nadel nalogo, da skuša najpotrebnejšim brezposelnim nuditi enkratno dnevno izdatno hrano. Tozadevno se je s 1. decembrom t. l. otvorila v hiši Ljudske stavbe zadruga kuhinja, iz katere se točasno daje hrana 35 brezposelnim. Ali vse to je mnogo premalo. Če se hoče, da se bo vsaj za silo moglo preživeti čez zimo vse naše brezposelne, potem bo morala občina s pomočjo banovine in države nujno poskrbeti za potrebna sredstva. Pa tudi banovinski bednostni fond naj odpre svojo blagajno za rudarje, ker zato je bil ustanovljen.

Še rudarjem nekaj

Dolgoletno praznovanje šihitov in pa prav umetno zniževanje zaslužkov je rudarje Trboveljske prem. družbe spravilo v tako bedo, da niso sedaj na zimo v stanju, nabaviti si najpotrebnejše za preskrbo družine. Če bi dobredelne pomoči ne bilo, bi letos najmanj polovica otrok ne mogla sedaj v zimi niti v šolo, pa čeprav je ta blizu. Vendar je to vse skupaj malenkost napram ogromni potrebi.

Radi tega so rudarji vložili prošnjo na generalno ravnateljstvo TPD v Ljubljani za izplačilo enkratnega nabavnega prispevka, da si bodo mogli nabaviti vsaj delno to, kar najbolj potrebujejo.

Upamo, da bo družba to prošnjo svojih rudarjev pravilno razumela. Zakaj, če je družba vključ obstoječi krizi na letošnjem obnem zboru izkazala nad 4 milijone dinarjev dobička in gre poleg tega še premo-

v denar tako kot že dolgo ne, je človečanska dolžnost, če smemo tako imenovati, da se rudarjem pomaga. Če pa se časti bog Mamon bolje — no potem rudarji naj vedo, kako se postopa s takimi bogovi.

Zlato naše hrane „Pekatete“

Makaroni, spageti in juhine zakuhe.

Kultura.

Silvestrovanje

bo priredil krajevni medstrokovni odbor Strokovne komisije v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice za člane in članice svobodnih strokovnih organizacij, za »Svobodaše« in »Svobodašice« in za članice »Zveze delavskih žen in deklet« v nedeljo, dne 31. decembra 1933, ki je itak tudi zadnji dan v 365 mizernih starega leta. Hočemo se ta večer posloviti od starega leta in biti nekoliko dobre volje, upajoč, da bo leto 1934., če ne že boljše od odhajajočega, pa da vsaj slabše ne bo, če bomo bolj odločni, samozavestni in borbeni. Začelo se bo ob pol 9. uri zvečer. Igral bo jaz-orkester »Zarje«, tamburaški zbor Zveze živlcev, sekcija pekov, pomočnikov. MEŠANI PEVSKI ZBOR LJUBLJANSKE »SVOBODE« BO IMEL SVOJ KRST, nastopil bo prvič, kar se je ustanovil in lahko odslej tudi ljubljanski »Svobodaši« rečejo, da imamo tudi mi delavski, svobodaški pevski zbor.

Sodrug Bitežnik in kupletist Mihič bosta skrbela za smeh.

Delavski oder »Svobode« bo pa uprizoril lepo alegorijo.

In še marsikaj prijetnega bomo videli. Tudi plesali bomo, ker je ples tudi telovadba.

Za vse to pa se bo moralo plačati na pragu dvorane Delavske zbornice skromnih 5 Din.

Za pijačo vsake vrste in za jedila bo tudi preskrbljeno, da bomo lahko čili in polni ob polnoči, ko bo ugasnila luč in se zopet prižgala.

»Pojdite, vi, 365-ti polni krize, skrbite in naše premajhne odločnosti in slabe organiziranosti, da stopi na vaše mesto PRVI dan novih 365 dni,

Vse pisarniške, tehnične in šolske potrebščine kupujte pri znani tvrdki

M. Tičar - Ljubljana

Največja zaloga zlatih polnilnih peres znamke Montblanc, Wattermann, Pelikan, Osmja, Penkala itd.

Tiskovine se preskrbujejo po najnižjih cenah.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

bi bodo borbeni, odločni v borbi za naše delavske pravice.«

Izšla je številka 3 »Drame«, ki jo urejajeta pisatelja Joža Kranjc in Joža Vombegar v Ljubljani. Uprava Tržaška cesta 10-L. Naročnina letno 50 Din. Prinaša članke Fr. Vodnika, Nalina Skrbinška, Ferdo Delaka, Valo Bratine in poročila.

Jugoslovanske narodne pesmi v ruskem prevodu. Ruska akademija v Moskvi je pravkar izdala zbirko jugoslovanskih narodnih pesmi v prevodu Berga, Galgovskega in Kravcova. Knjiga obsega 650 strani, sam uvod pa, ki je nekaka študija o jugoslovanski narodni pesmi, ima 200 strani.

Ali je pjetiletka uspela ali ne?

Na to često stavljano vprašanje dobimo običajno pač po smislu, v katerem ga stavimo, povsem različne odgovore. Če želimo vedeti, če je pjetiletka socialistično dogradbo Sovjetske Unije dovršila ali če je oprostila Sovjetsko Rusijo od vsega pomanjkanja in težav, tedaj se glasi odgovor: nikakor ne! Če hočemo primerjati rezultate načrta z njegovimi izhodnimi, oziroma preračunanimi številkami, tedaj se glasi odgovor: delno da, delno ne. Če pa vprašamo malo skromnejše: ali naidemo kako delno območje tega gospodarskega načrta, ki je bilo izvedeno do popolnosti, tedaj se glasi odgovor: da; to je vojna industrija.

Vojna industrija, ne težka industrija. Sicer sta moč in popolnost težke industrije pogoj za moč in popolnost vojne industrije. In sovjetska vlada lahko celo tudi ob pogledu na sedanjo težko industrijo, da je sledila samo Leninovemu spoznanju, ki je stavil za pogoj nastanku in dograditvi socializma v Rusiji dograditev težke industrije. Kljub temu pa danes ne moremo še govoriti, da ima Rusija dovršeno težko industrijo, pač pa o tem, da ima dovršeno vojno industrijo. Če bi danes zahteval kdo od ruske težke industrije kak prvovrstni rotacijski stroj, ali pa kak prvovrstni celulozni kotel, tedaj bi najbrž postavil to napol vdelano industrijo pred težke probleme. Če bi pa nasprotno zahteval serijo ultramodernih tankov ali bojnih letal, tedaj lahko ravnodušno in mirno počaka na nje. Dobil jih bo gotovo. In vse to je pravi produkt petletnega načrta. Dosežen je bil v sumaciji (z zbranjem) vseh razpoložljivih sil. Najboljši tuji specialisti, elita ruskega delavstva in osebna delovna sila najvišjih strankarskih vodij je bila zastavljena, da se doseže ta rezultat in uspeh. Ustvaritev težke industrije je bila postavljena za veroizpoved, medtem ko je obenem z drugim pomanjkanjem stooilo v ozadje tudi pomanjkanje izdelkov lahke industrije. — In če je vojna industrija močna, bo postala močna tudi druga industrija. Kajti Sovjetska Rusija je otrok, ki zadnje čase sicer vsi kapitalistični sosedi in drugi ljubimkačo z njo, a če bi ne imela krepkih zob, bi bilo »ljubimkanje« drugačno.

Po I. M. B. Bulletinu —st—

„Adria prašek“

za pečivo je domači izdelek, torej delo Vaših rok

Zahtevajte izrecno

„Adria prašek“

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

željijo svojim cenj. odjemalcem in gostom:

<p>Hotel »Slon« kavarna, restavracija in kopaljšče Ljubljana Tyrševa cesta</p>	<p>Restavracija »Zebal« Rudnik—Ljubljana Dolenjska c.</p>	<p>Franc Kunaver kamnoseštvo Ljubljana Sv. Križ</p>	<p>A. Legat delikatese Ljubljana Miklošičeva cesta</p>
<p>Franc Rezar mesar in prekajevalec Ljubljana Šolski drevored in Dolenjska c.</p>	<p>Joško Jelačin trgovina in gostilna Rudnik—Ljubljana Dolenjska c.</p>	<p>Cvetličarna Korsika Ljubljana Gajeva ulica Nebotičnik Vrtača Miklošičeva cesta</p>	<p>Joško Rozman izdelovalnica klobas Ljubljana Sv. Petra cesta</p>
<p>Restavracija pri »Šestici« Rezi Zalaznik Ljubljana Tyrševa c. (naspr. Nebotičnika)</p>	<p>J. Petrič mesar Ljubljana, stojnica Šolski drevor.</p>	<p>Pristov & Bricelj črkoslikarstvo Ljubljana Resljeva cesta</p>	<p>Ignac Žargi modna trgovina Ljubljana Sv. Petra c. 11</p>
<p>Ivan Lupše modna, manufakturna in galanterijska trgovina Ljubljana Karlovska cesta</p>	<p>Ljudska tiskarna d.d. v Mariboru želi vsem članom Strokovne komisije boljši Božič in lepše Novo leto 1934!</p>		<p>Kr. dvor. dobavitelj Anton Verbič delikatosa, špecerija Ljubljana</p>

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želijo svojim cenj. odjemalcem in gostom:

Fr. Slamič mesarija, bufet in restavracija Ljubljana Gosposvetska c.	J. Marenče gostilna in trgovina Ljubljana Dolenjska cesta 20	Ivo Lasan gostilničar »Dalmacija« Sp. Šiška Vodnikova ul. 17	L. M. Ecker sinova kleparna in podjetje za izpeljavo vodovodnih del in strelododov Ljubljana Slomškova ul.
Ivan Maček gostilna Ljubljana Cankarjevo nabr. in Krojaška ul.	Sever & Comp. trgovina s semeni Ljubljana Gosposvetska c.	Marija Urbas nasl. pristine kranjske klobase Ljubljana Komenskega 16	Tovarna bombonov in peciva Jos. Šumi nasl. D. & E. Hribar Ljubljana
Ljubljanski oblačilni bazar Ljubljana Mestni trg	Gostilna Češnovar Ljubljana Dolenjska c.	Avtomatični bufet DAJ—DAM Ljubljana	I. Strojanshek trgovina »Pri zvonu« Ljubljana Pred Škofijo
Leskovic & Meden špecerija in kolonijale Ljubljana Jurčičev trg	Gostilna »Pri Jerneju« Fran Rozman Ljubljana Sv. Petra cesta	M. Tičar veletrgovina za vse pisarniške, tehnične in šolske potrebščine Ljubljana Šelenburgova ul.	J. Javornik mesarija, prekajevalnica Ljubljana
Anton Kušar špecerijska trgovina in delikatesa Ljubljana Karlovska c. 34	Franjo Kavčič kavarna in restavracija Ljubljana Prule	Viktor Meden žganjarna Ljubljana Celovška cesta	Jože Meznarič pekarna Ljubljana Tržaška c. 24
Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem svojim cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem Josip Olup tovarna perila in oblek »Triglav« Ljubljana Stari trg Kolodvorska ul.	»Singer« šivalni stroji Ljubljana	Beno Rostohar gostilna in trgovina Ljubljana Karlovska cesta	OBLAK ALEKS trgovina s čevlji LJUBLJANA Sv. Petra cesta
	L. Tomšič manufaktura Ljubljana Sv. Petra c.	J. Saks konfekcija Ljubljana Mestni trg 14	

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želijo svojim cenj. odjemalcem in gostom jeseniški obrtniki in trgovci:

Vidic Konrad pekarna Jesenice	Pučko L. trg. koles, šival. strojev, gramofonov, radio-aparatur in športnih potrebščin Jesenice	Merkeš in Regovec trgovina z mešanim blagom Jesenice	Ivan Bernik mesar in prekajevalec Jesenice Gosposvetska cesta
Rakovec Ivan brivski in damski salon se še nadalje priporoča Jesenice	Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko, r.z.z o.z. na Jesenicah Želi vsem svojim članom in nameščencem oddajališč, restavracij in kina, kupovalcem v svojih zadrugi oddajališčih, obiskovalcem gostiln in kina, vsem sodelavcem, hranilcem in poslovnim prijateljem mnogo SOLIDARNOSTI, ZAVEDNOSTI IN ZADRUŽNEGA DUHA tudi pri delu v NOVI LETU 1934. Le na ta način bomo v ZDRUŽENJU imeli MOČ in dosegli USPEHE Za moč nam jamčijo naša zadruga oddajališča, ki so: na Savi, Jesenicah, Borovljah, Koroški Beli, Dobravi, v Sp. Gorjah in Mojstrani; restavraciji, obedovalnice, tujske sobe, zadr. dvorani na Jesenicah-Fužinah (Savi) v Delavskem domu (Cankarjeva 3) nasproti tovarne in na Slov. Javorniku (pri Konjiču) nasproti tovarne, in KINO RADIO, edini kinematograf na Jesenicah in okolici z najmodernejšo zvočno aparaturo. Najboljši in najizbranejši filmi.		Košir Jože modna trgovina in Tivar-obleke Jesenice
Wergles Ivan ml. mesar in prekajevalec Jesenice Obrtniška 20			Josip Pogačnik trgovina čevljev Jesenice—Ljubno
Stojan Ivan splošno krojaštvo Jesenice Obrtniška 23	Nadzorstvo. Načelstvo.		Gogala Ivan krojaštvo in trgovina se nadalje priporoča Jesenice
Sedej Ivan in Franja modno krojaštvo Jesenice	Hofinger Alfonz brivski in frizerski salon se še nadalje priporoča Jesenice	Zavrl Matevž gostilna in mesarija Javornik	Praprotnik Tone parna pekarna Jesenice
Torkar Franja trgovina Jesenice	Splošna hranilnica in posejilnica za Jesenice in okolico, r. z. z o. z. Delavski dom Jesenice-Fužine (Sava) sprejema hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri		Wergles Ivan st. mesar Jesenice
Kovačič Mihael trgovina z mešanim blagom Jesenice	Zvezda Ivan trgovina in krojaštvo Jesenice	Franc Vavpotič tapetnik Jesenice	Legat Anton restavracija Jesenice
Šmajdek Franc in drug ključavničarsko podjetje in instalacija vodovodov Jesenice	Repe Janko in Frančiška poslovodja in gostilničarka v Delavskem domu na Savi se priporočata za nadaljni obisk. Vedno najboljša postrežba. Jedila vedno na razpolago. Najboljša pijača		Dežman Franc mesar in prekajevalec Jesenice
Mihelač Josip splošno krojaštvo Jesenice			Benedičič Franc modno krojaštvo Javornik 66